

Klaverblauwtje

Polyommatus semiargus

Het klaverblauwtje is een sinds 1974 verdwenen standvlinder, maar geregeld worden nog zwervers gezien. Deze soort kwam vroeger verspreid voor in het zuiden en oosten van het land en leefde in droge, matig schrale graslanden. Hij vloog in twee generaties, de eerste van begin mei tot eind juni, de tweede van begin juli tot eind augustus. De rups is groen met enkele dunne donkere lijntjes en heeft een zwarte kop.

Levenscyclus en gedrag

De waardplant van het klaverblauwtje is vooral de zeer algemene rode klaver, maar soms ook de zeldzame wondklaver. Het vrouwtje zet de eitjes afzonderlijk af op en in jonge, nog niet geopende bloemhoofdjes. Ze heeft een voorkeur voor kleine planten die relatief geïsoleerd staan. Jonge rupsen leven vooral van de bloemen en de zaden; na de overwintering eten ze ook de groeipunten van bladeren. De rupsen worden bezocht door verschillende soorten schubmieren van het geslacht *Lasius*. Halfvolgroeide rupsen van de tweede generatie overwinteren in de strooisellaag. (RODRÍGUEZ ET AL. 1993, SMEENK 1994B, MAES & VAN DYCK 1999).

De eerste vlinders verschijnen in mei. De dichtheid is hoog, tot ca 64 vlinders per ha. Ze voeden zich met nectar van onder andere rode klaver, witte klaver en rolklaver. Het mannetje verdedigt een territorium of zoekt, door schijnbaar willekeurig rond te vliegen, naar een vrouwtje. Na een korte balts vindt laag in de vegetatie de paring plaats die ongeveer een uur duurt. Tijdens de paring klimt het paar langs een grasspriet omhoog. (HENRIKSEN & KREUTZER 1982, EBERT & RENNWALD 1991B, BINK 1992, ELLENBROEK 1997, AKKERMANS ET AL. 2001).

Vliegtijd en overwintering

Het klaverblauwtje vliegt in Scandinavië en Noordwest-Duitsland in één generatie, maar in België en Midden-Duitsland in twee of drie. In Nederland vliegt hij doorgaans in twee generaties, de eerste tussen 6 mei en 25 juni, de tweede tussen 1 juli en 25 augustus. De generaties overlappen elkaar gedeeltelijk en de tweede is veel groter dan de eerste. In warme jaren vliegt begin oktober soms een derde generatie. De uiterste vliegdata zijn 18 april en 13 oktober. De soort overwintert als halfvolgroeide rups. (BINK 1992).

Leefgebied

Het klaverblauwtje leeft in droge, matig schrale graslanden, zoals kalkgraslanden, schralere hooilanden, brede kruidenrijke schrale wegbermen en zonnig gelegen, vrij vochtige en kruidenrijke, extensief begraaide weilanden. Er moeten voldoende waardplanten aanwezig zijn die op het juiste moment bloeien; rupsen uit eitjes die zijn afgezet op uitgebloeide planten, zullen nooit volwassen worden.

Mobiliteit, verspreiding en trend

Het klaverblauwtje is een mobiele vlinder. De meest recente waarnemingen van de soort in Zuid-Limburg wijzen erop dat de vlinder in staat is om ongeschikt terrein te overbruggen. Zo heeft de soort De Hoge Fronten bereikt, die midden in Maastricht liggen. Een individu dat in 1997

Grasland nabij Kasteel Schaloen bij Valkenburg (LI).
Grassland near Valkenburg (prov. of Limburg).

op de Veluwe werd gezien, heeft mogelijk over een grote afstand gezworven.

Het klaverblauwtje komt voor van West-Frankrijk en het centrale gedeelte van het Iberisch Schiereiland tot Centraal-Azië, en van Scandinavië tot Noord-Afrika. In Nederland kwam hij aan het begin van de twintigste eeuw verspreid voor in het zuiden van Limburg en op de voedselarme zandgronden in het zuiden en oosten van het land. Omstreeks 1920 verslechterde de stand en rond 1955 was de soort vrijwel overal verdwenen. In 1974 vloog het klaverblauwtje voor het laatst als standvlinder. Sindsdien worden af en toe zwervers gezien, zoals in 1978 bij Echt en in 1983 bij Vaals. Sinds 1993 worden weer regelmatig klaverblauwtjes gezien. In dat jaar vloog op de Sint-Pietersberg zowel de eerste als de tweede generatie, maar het jaar erna was de

DEZE SOORT IS GESPONSORD DOOR:
Ineke Klaver, Apeldoorn.

soort weer verdwenen. In 1996 en 1997 zat een kleine populatie op De Hoge Fronten in Maastricht. Vanaf 2001 werden er wederom regelmatig dieren gezien op de Sint-Pietersberg en in 2005 zelfs tot 30 individuen. Ook op andere plaatsen in Zuid-Limburg zijn in 2002, 2003 en 2004 vrij veel exemplaren waargenomen, bijvoorbeeld bij Valkenburg en Slenaken. Het is niet duidelijk of dit blijvende populaties betreffen, formeel is de soort nog een onregelmatige standvlinder. De dichtstbijzijnde populaties zijn te vinden in België langs het Albertkanaal bij Gellik, Genk en Zutedaal, langs de Geul bij Plombières, in het Gulpdal bij Teuven en in Duitsland ten oosten van Aken. (OP DEN KAMP 2002, VERSCHRAEGEN ET AL. 2003).

Bescherming

Het klaverblauwtje staat als 'verdwenen' op de Rode Lijst

en is beschermd volgens de Flora- en faunawet. Op Europese schaal is hij niet bedreigd en over het algemeen is het voorkomen stabiel. Uit twaalf van de 36 landen wordt een achteruitgang gemeld. Het klaverblauwtje staat op de Vlaamse, Waalse en Britse Rode Lijst. In Duitsland heeft de soort de status 'bijna bedreigd'.

De exacte oorzaak van de achteruitgang is onbekend. Mogelijk speelt het verdwijnen van kruidenrijke (kalk)graslanden die niet te schraal, maar ook niet te ruig zijn, een rol. Ook ligt Nederland aan de rand van het areaal, waardoor de soort gevoelig is voor kleine veranderingen, bijvoorbeeld in het weer.

Waarschijnlijk profiteert de soort van een beheer van gefaaid maaien, zodat er het hele seizoen bloemrijk grasland is met ook rode klaver in knop. Mogelijk is een korte periode van begrazing na de vliegtijd van de soort ook gunstig, maar hier is nog geen onderzoek naar gedaan.

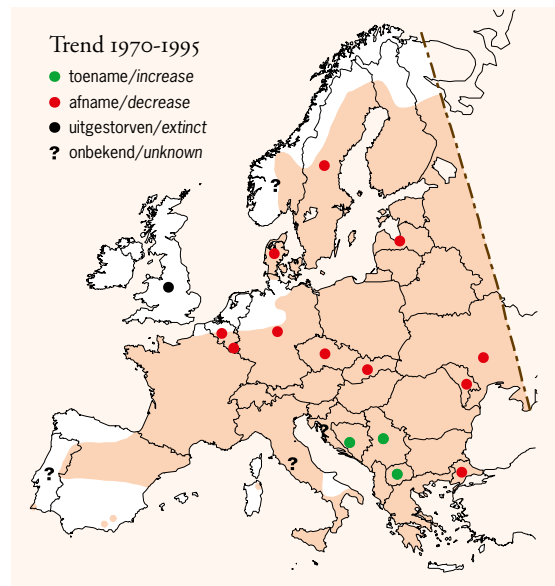
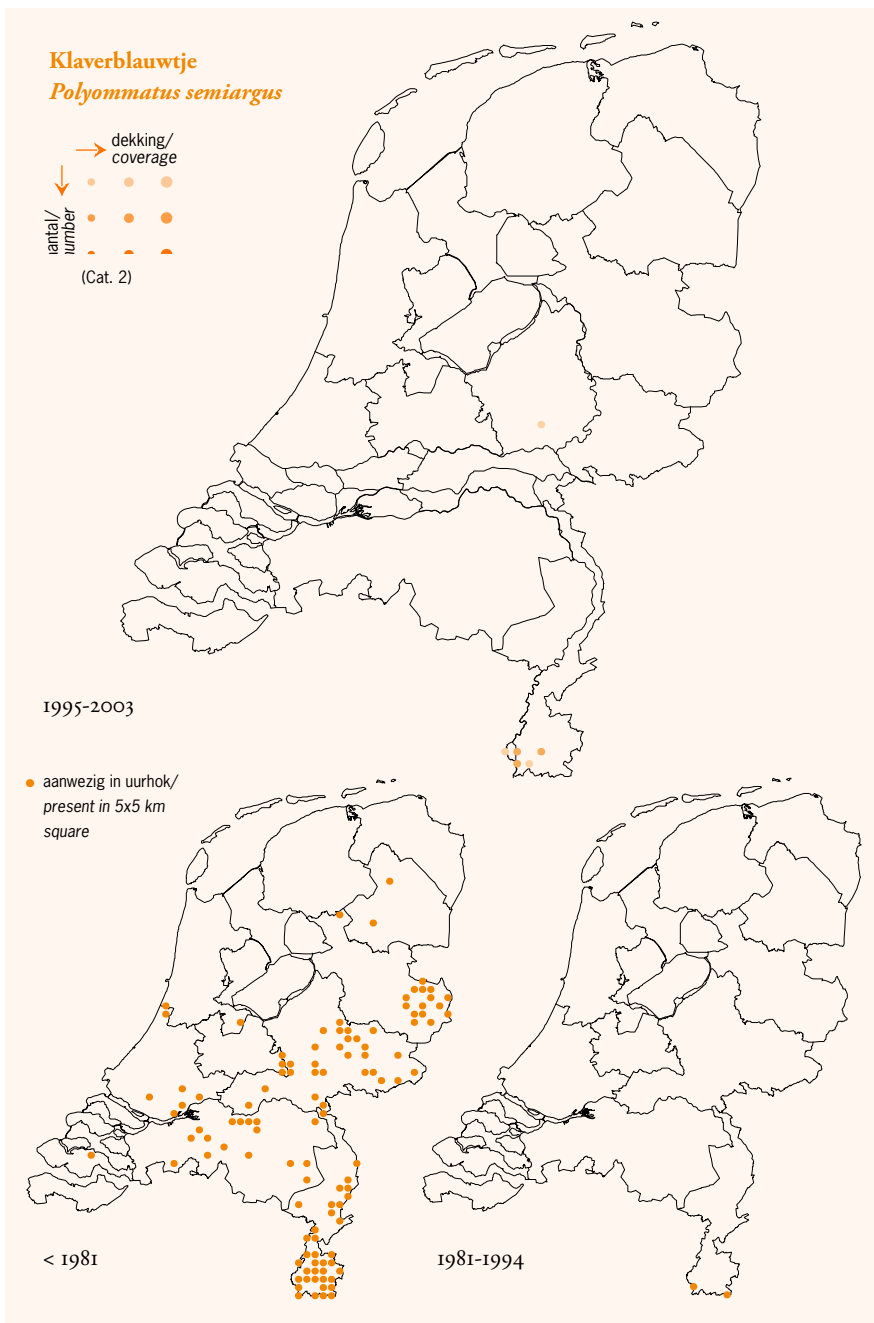
Toekomst

Mogelijk kunnen de zwervers en onregelmatige standvlinders in Zuid-Limburg vaste populaties opbouwen, en kan deze soort weer een zeldzame standvlinder worden.

SUMMARY

Mazarine Blue *Polyommatus semiargus*

Polyommatus semiargus used to be a resident. Although it has been regarded as extinct here since 1974, vagrants are regularly seen in the south of the country. In recent years, it has even reproduced here. In 1993, a few butterflies of both the first and second generation flew on the Sint Pietersberg near Maastricht, in the province of Limburg; there was a small population from 1996 to 1998. Butterflies were again seen south of Maastricht in 2001 and 2004. *Trifolium pratense* is usually used as larval foodplant. It flies in two generations from early May until the end of August and hibernates as a half-grown caterpillar. Although the species is still classified as 'extinct' on the 2006 Red List, if the habitat is appropriately managed, it seems likely that the species will again acquire residential status.

Profiel van het klaverblauwtje

Voedsel rupsen Rode klaver *Trifolium pratense*, soms wondklaver *Anthyllis vulneraria*.

Voedsel vlinders Nectar van vooral klavers.

Vliegtijd vlinders Twee generaties, de eerste tussen begin mei en eind juni, de tweede tussen begin juli en eind augustus.

Duur stadia Ei: 3-6, rups: 17-28 (1e gen.), 200-300 (2e gen.), pop: 11-17, vlinder: 11-22, rijpingsduur ei: 4-6 dagen.

Overwinteringsfase Halfvolgroeide rups.

Leefgebied Matig schrale graslanden.

Mobiliteit Mobiel.

Dichtheid Hoog, tot ca. 64 individuen per ha.

Status Verdwenen standvlinder (1974), sinds jaren negentig onregelmatige standvlinder en zwerver.

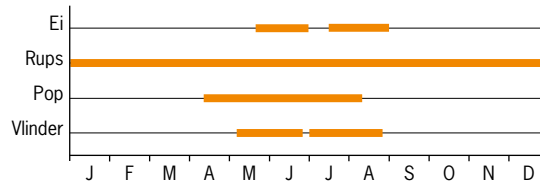
Rode Lijst Verdwenen.

Europese status Niet bedreigd.

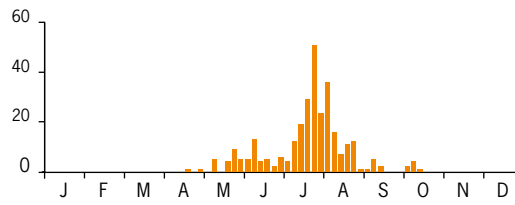
Knelpunten verspreiding Gedeeltelijk onbekend.

Verwachting toekomst Mogelijk uiterst zeldzame standvlinder.

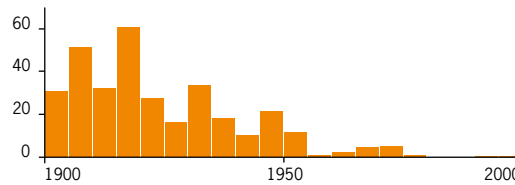
Beschermingsmaatregelen Extensief begrazingsbeheer of gefaseerd maaien van geschikte (kalk)-graslanden, uitbreiding leefgebied nabij de Belgische populaties.

Stadia-diagram /
Life cycle diagram
(respectively egg, caterpillar,
pupa, imago)

Vliegtijd / *Flight period*

Trend 1900-2000

Het vrouwtje van het klaverblauwtje is eenvoudiger van het icarusblauwtje te onderscheiden dan het mannetje; let bij het zoeken ook op de waardplant.
The female butterflies of P. semi-argus and P. icarus are easier to tell apart from each other than the males.